

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Примальною комісією

Протокол № від 20.05.2024 року

Заступник голови Примальної комісії

Олексій ЖИЛЬЦОВ

**Програма
фахового іспиту з фізичної терапії**

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Спеціальність: 227 Терапія та реабілітація
Спеціалізація: 227.01 Фізична терапія
Освітня програма: 227.01.05 Фізична терапія

ПОГОДЖЕНО
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри фізичної
терапії та ерготерапії
протокол № 5 від 07 травня 2024 р.

Завідувач кафедри

Валентин САВЧЕНКО

Київ – 2024

ОПИС ПРОГРАМИ

Для навчання за освітньою програмою 227.01.05 Фізична терапія другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 227 Терапія та реабілітація спеціалізація «Фізична терапія» вступники повинні знати:

- основні положення фізичної реабілітації / терапії, характеристику медичних та реабілітаційних установ в Україні, характеристику реабілітаційного діагнозу: структуру, принципи складання, види та засоби реабілітації;
- основні методи дослідження у фізичній терапії (оцінка функціонального стану органів кровообігу та дихання, опорно-рухового апарату та нервової системи, толерантності до фізичного навантаження);
- клініко-фізіологічне обґрунтування лікувальної дії фізичних вправ, етапи фізичної реабілітації / терапії та рухові режими, періоди застосування фізичних вправ при різних захворюваннях, класифікацію і характеристика фізичних вправ;
- основні засоби фізичної терапії, організацію занять із застосуванням фізичних вправ (кабінет фізичної терапії, йога обладнання), принципи складання індивідуальних комплексів з фізичної терапії, основи класичного та елементи лікувального масажу, загальні поняття про санаторно-курортне лікування та преформовані фізичні чинники (апаратну фізіотерапію);
- особливості фізичної терапії при основних захворюваннях внутрішніх органів, хірургічних захворюваннях, в травматології та ортопедії, при захворюваннях нервової системи (в т.ч. числі дитячому церебральному паралічі);
- основи ерготерапії.

Мета фахового іспиту – здійснити перевірку набуття особами, які виявили бажання навчатися за освітньо-професійною програмою 227.01.05 Фізична терапія узагальнених компетентностей та результатів навчання, що визначені стандартом вищої освіти зі спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (Наказ МОН України від 19.12.2018р. № 1419).

Завдання фахового іспиту:

- 1) встановити рівень володіння знаннями з медико-біологічних основ фізичної терапії;
- 2) встановити рівень володіння знаннями і розуміння практичних навичок з методів дослідження у фізичній терапії, застосування основних засобів фізичної терапії, лікувально-реабілітаційного масажу, основ ерготерапії та складання програм фізичної терапії;
- 3) встановити рівень володіння знаннями і розуміння практичних навичок з фізичної терапії при захворюваннях внутрішніх органів, хірургічних захворюваннях, травмах і захворюваннях опорно-рухового апарату, травмах і захворюваннях нервової системи.

Форма проведення фахового іспиту: у вигляді тестування.

Тривалість тестування – 60 хвилин.

Оцінювання: завдання оцінюється за 200 бальною шкалою.

Вимоги до вступників

Достатній рівень володіння навчальним матеріалом з курсів «Основи фізичної терапії», «Методи дослідження у фізичній терапії», «Фізична терапії при захворюваннях внутрішніх органів», «Фізична терапії при хірургічних захворюваннях», «Фізична терапія при травмах і захворюваннях опорно-рухового апарату», «Фізична терапії при травмах і захворюваннях нервової системи», «Лікувальний масаж», «Основи ерготерапії», що повинно бути відображено в оцінках, які виставляються під час складання вступного випробування.

Критерії оцінювання знань вступників

Результати фахового іспиту визначаються оцінками за 200-бальною системою.

Кількість балів (max - 200)	Критерії
180 – 200	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
160 – 179	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
140 – 159	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
120 – 139	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
100 – 119	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 99	Незадовільно. Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

Зміст програми фахового іспиту

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ У ФІЗИЧНІЙ ТЕРАПІЇ

Тема 1. Оцінка функціонального стану органів кровообігу та дихання.

Визначення частоти серцевих скорочень, артеріального тиску. Вирахування індексів, що характеризують роботу органів кровообігу (індекс Кверга, проба Руф'є, проба Кайро). Визначення частоти дихання. Проби з затримкою дихання (проба Штанге, проба Генча). Спірографія та пікфлоуметрія.

Тема 2. Оцінка толерантності до фізичного навантаження.

Поняття толерантності до фізичного навантаження. Максимальне споживання кисню, анаеробний вентиляційний поріг, метаболічний еквівалент навантаження. Встановлення толерантності до фізичного навантаження за допомогою проб з присіданням, сходинкових тестів (Гарвадський степ-тест), крокових і бігових тестів. Субмаксимальне навантаження. Розрахунки максимального споживання кисню.

ОСНОВИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ

Тема 3. Поняття, мета та завдання реабілітації.

Види реабілітації. Принципи медичної та фізичної реабілітації / терапії. Медична реабілітація, фізична реабілітація, соціальна реабілітація, професійна реабілітація. Засоби фізичної терапії. Періоди та етапи реабілітації. Рухові режими та їх характеристика. Реабілітаційний діагноз: принципи і методика складання. Компетентності фахівців з фізичної терапії.

Тема 4. Клініко-фізіологічне обґрунтування лікувальної дії фізичних вправ. Лікувальна фізична культура: загальна характеристика, засоби та форми. Дозування фізичних вправ. Методика складання комплексів фізичних вправ. Організація здійснення ЛФК. Характеристика кабінету (зали) ЛФК. Документація кабінету (зали) ЛФК.

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ ВНУТРІШНІХ ОРГАНІВ

Тема 5. Фізична терапія при захворюваннях серцево-судинної системи.

Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при захворюваннях серцево-судинної системи. Особливості застосування засобів і методів фізичної реабілітації хворих із захворюваннями серцево-судинної системи: мета, завдання, характеристика засобів і методів. Особливості фізичної реабілітації при стенокардії. Особливості фізичної реабілітації при інфаркті міокарду. Особливості фізичної реабілітації при артеріальній гіпертензії (гіпертонічній хворобі).

Тема 6. Фізична терапія при захворюваннях органів дихання.

Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при захворюваннях органів дихання. Особливості застосування засобів і методів фізичної реабілітації хворих із захворюваннями органів дихання: мета, завдання, характеристика засобів і методів. Особливості фізичної реабілітації при пневмонії. Особливості фізичної реабілітації при бронхітах та хронічному обструктивному захворюванні легень. Особливості фізичної реабілітації при бронхіальній астмі.

Тема 7. Фізична терапія при захворюваннях органів травлення.

Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при захворюваннях органів травлення. Особливості застосування засобів і методів фізичної реабілітації хворих із захворюваннями органів травлення: мета, завдання, характеристика засобів і методів. Особливості фізичної реабілітації при гастритах. Особливості фізичної реабілітації при виразковій хворобі. Особливості фізичної реабілітації при захворюваннях жовчно-видільної системи.

Тема 8. Фізична терапія при порушеннях обміну речовин, захворюваннях залоз внутрішньої секреції.

Види порушень обміну речовин. Особливості фізичної реабілітації при ожирінні. Особливості фізичної реабілітації при цукровому діабеті.

Тема 9. Фізична терапія при захворюваннях сечовидільної системи.

Фізична терапія при захворюваннях сечовивідної системи. Особливості фізичної реабілітації при нирковокам'яній хворобі. Особливості фізичної реабілітації при нефриті, пієліті.

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ХІРУРГІЧНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ

Тема 10. Особливості фізичної реабілітації при ранах, опіках, відмороженнях, трофічних виразках і пролежнях.

Рани. Загальні поняття. Особливості фізичної реабілітації при ранах. Опіки. Загальні поняття. Особливості фізичної реабілітації при опіках. Відмороження. Загальні поняття. Особливості фізичної реабілітації при відмороженнях. Трофічні виразки і пролежні. Особливості фізичної реабілітації при трофічних виразках і пролежнях. Ураження периферійних кровоносних судин. Особливості фізичної реабілітації при ураженнях кровоносних судин.

Тема 11. Фізична терапія при оперативних втручаннях на органах грудної клітки.

Фізична терапія при оперативних втручаннях на гортані та трахеї. Фізична терапія при оперативних втручаннях на плеврі. Фізична терапія при оперативних

втручаннях на легенях. Фізична терапія при оперативних втручаннях на серці. Фізична терапія після мастектомії.

Тема 12. Фізична терапія при оперативних втручаннях на органах черевної порожнини.

Фізична терапія при оперативних втручаннях на шлунку. Фізична терапія при оперативних втручаннях на жовчному міхурі (холецистектомія). Фізична терапія при оперативних втручаннях на кишківнику. Фізична терапія після апендектомії. Фізична терапія після вилучення гриж живота та паху.

Тема 13. Фізична терапія при оперативних втручаннях на органах малого тазу (сечовидільні та статеві органи).

Фізична терапія при оперативних втручаннях на сечовивідних органах (нирках, сечовому міхурі). Фізична терапія після операцій оваріектомії у жінок. Фізична терапія після операцій з приводу опущення матки та піхви у жінок. Фізична терапія при оперативних втручаннях на простаті у чоловіків.

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ У ТРАВМАТОЛОГІЇ ТА ОРТОПЕДІЇ

Тема 14 . Основи фізичної реабілітації в травматології та ортопедії

Характеристика засобів фізичної реабілітації в травматології і ортопедії. Особливості застосування лікувальної фізичної культури в травматології і ортопедії. Особливості застосування методик масажу в травматології і ортопедії. Особливості обстеження хворих з травмами та захворюваннями опорно-рухового апарату.

Тема 15. Фізична терапія при травмах і захворюваннях опорно-рухового апарату у дітей.

Обґрунтування необхідності застосування засобів фізичної реабілітації при травмах і захворюваннях опорно-рухового апарату у дітей. Види порушень постави та методи фізичної реабілітації при них. Сколіоз та засоби фізичної реабілітації, що застосовуються при сколіозі. Патологічні зміни стану стопи (плоскостопості) та методи фізичної реабілітації, що практично застосовуються при різних видах плоскостопості. Дисплазія кульшового суглоба та стану вродженого вивиху стегна. Засоби фізичної реабілітації, які застосовуються при дисплазії кульшового суглоба та при вродженому вивиху стегна.

Тема 16. Фізична терапія при травмах і захворюваннях суглобів.

Загальне поняття про травму і травматичну хворобу. Травматична хвороба, характер патологічних змін в організмі при травматичній хворобі. Основні засоби фізичної реабілітації, які застосовуються при ушкодженнях суглобів. Застосування методів фізичної реабілітації при гострому або хронічному артриті. Особливості застосування фізичної реабілітації при остеоартрозах. Особливості фізичної реабілітації при ураженнях плечового суглобу. Особливості

фізичної реабілітації при ураженнях ліктьового суглобу. Особливості фізичної реабілітації ураженнях при колінного суглобу. Особливості фізичної реабілітації ураженнях при гомілково-стопового суглобу.

Тема 17. Фізична терапія при травмах і ушкодженнях кінцівок.

Особливості застосування методів фізичної реабілітації при переломах довгих трубчастих кісток. Методи фізичної реабілітації при переломах кісток верхнього плечевого поясу. Методи фізичної реабілітації при ушкодженнях ключиці та лопатки. Методи фізичної реабілітації при переломах стегна. Методи фізичної реабілітації при переломах кісток гомілки. Методи фізичної реабілітації ушкодженнях кісті і стопи.

ФІЗИЧНА ТЕРАПІЯ ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ

Тема 18. Основи фізичної реабілітації при патології нервової системи

Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при захворюваннях і травмах нервової системи. Загальні основи фізичної реабілітації при патології нервової системи. Методичні особливості застосування засобів фізичної реабілітації при захворюваннях і травмах нервової системи. Особливості обстеження хворих з захворюваннями та травмами нервової системи.

Тема 19. Особливості фізичної реабілітації при захворюваннях центральної нервової системи.

Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при захворюваннях нервової системи. Інсульт. Види інсульту. Фізична терапія хворих на при ішемічному інсульті залежно від періоду.

Фізична терапія при розсіяному склерозі. Фізична терапія при запальних захворюваннях головного мозку. Фізична терапія при хворобі Паркінсона. Фізична терапія при поліомієліті. Фізична терапія при нейроциркуляторній дистонії. Неврози. Фізична терапія при неврозах.

Дитячий церебральний параліч. Фізична терапія хворих на дитячий церебральний параліч.

Тема 20. Фізична терапія при травмах центральної нервової системи.

Клініко-фізіологічне обґрунтування застосування засобів фізичної реабілітації при травмах нервової системи. Поняття та види черепно-мозкових травм. Особливості фізичної реабілітації хворих при черепно-мозкових травмах. Травми спинного мозку. Особливості фізичної реабілітації при травмах спинного мозку у шийному, грудному та поперековому відділах хребта.

Тема 21. Фізична терапія при дегенеративно-дистрофічних ураженнях хребта.

Дегенеративно-дистрофічні ураження хребта. Особливості фізичної

реабілітації при остеохондрозі хребта з неврологічними проявами. Фізична терапія при радикулопатії у попереково-крижовому відділі хребта. Особливості фізичної реабілітації з цервікалгією. Особливості фізичної реабілітації з торакалгією. Особливості фізичної реабілітації з люмбалгією. Фізична терапія при плекситі. Фізична терапія при міофасціальному больовому синдромі.

Тема 22. Фізична терапія при захворюваннях периферичної нервів.

Особливості фізичної реабілітації при невриті лицьового нерва. Особливості фізичної реабілітації при невриті променевого нерва. Особливості фізичної реабілітації при невриті ліктьового нерва. Особливості фізичної реабілітації при невриті сідничного нерву (ішіасі). Особливості фізичної реабілітації при невриті великогомілкового нерву. Особливості фізичної реабілітації при невриті малогомілкового нерву.

ЛІКУВАЛЬНИЙ, РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ МАСАЖ

Тема 23. Основи класичного масажу. Елементи лікувального масажу.

Фізіологічний вплив масажу на різні системи організму. Класифікація масажу. Показання та протипоказання до масажу. Техніки прийомів масажу. Особливості масажу голови та обличчя. Особливості масажу комірцевої ділянки. Особливості масажу спини, ділянки таза та сідничних м'язів. Особливості масажу верхньої кінцівки. Особливості масажу нижньої кінцівки. Особливості масажу Масажа грудної клітки та живота. Загальний масаж. Тривалість, послідовність масажних прийомів та масажованих ділянок тіла. Поняття «умовна одиниця» масажу. Самомасаж. Види самомасажу.

Тема 24. Особливості масажу при захворюваннях хребта та суглобів.

Особливості масажу при розтягненнях зв'язково-м'язового апарату. Особливості масажу при сколіозах. Особливості масажу при захворюваннях хребта. Особливості масажу при травмах і захворюваннях суглобів.

Тема 25. Особливості масажу при захворюваннях внутрішніх органів

Особливості масажу при гіпертонії, гіпотонії. Особливості масажу при бронхітах, пневмоніях, бронхіальній астмі. Особливості масажу при виразці шлунка та дванадцятипалої кишки. Особливості масажу при хронічних спастичних та атонічних колітах і дискинезіях кишкового тракту.

ОСНОВИ ЕРГОТЕРАПІЇ

Тема 26. Загальна характеристика процесу ерготерапії. Основні стратегії ерготерапевтичного втручання. Визначення цілей і завдань.

Тема 27. Індекс активності повсякденної життєдіяльності Катца. Індекс незалежності в повсякденній життєдіяльності Бартел. Ефективне інтерв'ювання в

контексті терапії. Канадська оцінка виконання діяльності (COPM) в умовах клієнто-орієнтованої практики ерготерапії.

Тема 28. Роль ергономіки в ерготерапії. Аналіз заняттєвої активності.

Тема 29. Базисні положення ерготерапії літніх людей. Тести для ерготерапевтичного оцінювання: міра функціональної незалежності – FIM, ускладнений тест Ромберга; тест «Встань і йди», тест на час, Монреальський когнітивний тест (МОСА).

Тема 30. Базисні положення ерготерапії при інсульті. Базисні принципи ерготерапії при ДЦП. Базисні положення ерготерапевтичного втручання при ДЦП.

Рекомендована література

Основна:

1. Основи фізичної реабілітації: Навчальний посібник / За заг. ред. Л.О. Вакуленко, В.В. Клапчука. – Тернопіль: ТНПУ, 2010. – 234 с.
2. Вовканич А. С. Вступ до фізичної реабілітації : навч. посіб. / А. С. Вовканич. – Львів: ЛДУФК, 2013. – 184 с.
3. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів / В. В. Абрамов, В. В. Клапчук, О. Б. Неханевич [та ін.] ; за ред. професора В. В. Абрамова та доцента О. Л. Смирнової. – Дніпропетровськ, Журфонд, 2014. – 456 с.
4. Мухін В.М. Фізична реабілітація: підручн. для студ. ВНЗ/В.М. Мухін.- К. : Олімпійська література, 2014. – 488 с.
5. Белікова Н. О. Основи фізичної реабілітації в схемах і таблицях : [навч.-метод. посіб.] / Н. О. Белікова, Л. П. Сущено. – К.: Козарі, 2009. – 74 с.
6. Основи діагностичних досліджень у фізичній реабілітації : навч. посіб. / Т. Бойчук, М. Голубєва, О. Левандовський [та ін.]. – Львів : ЗУКЦ, 2010. – 240 с.
7. Марченко О.К. Фізична реабілітація хворих із травмами й захворюваннями нервової системи: Навчальний посібник. – К.: Олімпійська література, 2006. – 196 с.
8. Соколовський В.С. Лікувальна фізична культура: підручник / В.С. Соколовський, Н.О. Романова, О.Г. Юшковська. — Одеса: Одес. держ. мед. ун-т, 2005. — 234 с.
9. Григус І. М. Фізична реабілітація в пульмонології :навчальний посібник / І. М. Григус. – Рівне, 2015. – 186 с.
10. Воронін Д. М. Фізична реабілітація при захворюваннях нервової системи: навч. посіб. / Воронін Д. М., Павлюк Є. О. – Хмельницький, ХНУ, 2011. – 143 с.
11. Швесткова О. Ерготерапія: підручник / О. Швесткова, С. Катержина. – Київ: Чеський центр у Києві, 2019. – 280 с.
12. Майкова Т.В. Ерготерапія: підручник/ Т.В. Майкова, С.М. Афанасьєв,

О.С.Афанасьєва. – Дніпро: Журфонд, 2019. – 374 с.

Додаткова:

1. Лікувальна фізкультура в санаторно-курортних закладах / за ред. Л.І. Фісенко. – К.: «Купріянова», 2005. – 400 с.
2. Лікувальна фізкультура та спортивна медицина / В.В. Клапчук, Г.В. Дзяк, І.В. Мурахов та ін./ За ред. В.В. Клапчука, Г.В. Дзяка. – К.: Здоров'я, 1995. – 312 с.
3. Годішевський В. М. Лікувальна фізкультура в травматології. Лікувальна фізкультура та спортивна медицина / за ред. В.В. Клапчука, Т.В. Дзяка. – Київ, Здоров'я, 1995. – С. 57-77.
4. Немедикаментозне лікування в клініці внутрішніх хвороб / Бабов К.Д., Бліндер М.А., Богданов М.М. та ін. – К.: Здоров'я, 1995. – 528 с.